

Közigazgatási tájékoztató lap

T e v e l

nagy (kis) község közérdekű viszonyairól.

I. A község általános leírása.

A) A község történeti leírása.

1. A község keletkezésére, fejlődésére, esetleg elpusztulására és újra felépülésére vonatkozó adatok. A község a multban melyik vármegyéhez tartozott és onnan mikor kebelezetett át? Volt-e és mi a korábbi vagy történeti neve, hivatalos nevén kívül más használatos neve, esetleg mi a nemzetiségi neve? Település esetén kik és honnan jöttek a községbe?

2. Területváltozások, határrész (puszta) átcsatolások; községegyesítés, beolvadás vagy kiválás történt-e 1871. óta, mikor és mily körülmények között? (A vonatkozó hivatalos adatok, rendelet száma, közlendők.)

Köztudomás szerint minő elpusztult falvak feküdtek egykor a község határában. (Rendszerint a dülő-nevek vagy a községbe olvadt puszták neve alapján.)

3. A község jellege 1848 előtt a telekkönyvi- és urbéri adatok szerint (város, mezőváros, szabad vagy urbéres község stb.)

4. A község jellege 1871. után. E tekintetben voltak-e szervezeti változások (átalakulás, visszafejlődés).

5. Anyakönyvi szervezeti változások. A község melyik területhez tartozott, mikor történt a változás és mily rendelet alapján (az anyakönyvi feljegyzések szerint).

6. Vannak-e a község életében és szervezetében eredeti és különös (máshol nem található) intézmények, említésreméltó események, leletek? (a köztudomás vagy monografiák szerint).

1. A községről legelőször gróf Apponyi Géza, hűgyészi nagybirtokos levéltárában őrzött, latin nyelvű okirat tesz említést, mely okmány az 1308. évben kelt. Ezen okmányban, az akkor szin magyar község, régi magyar írásmód szerint: "Thwl" néven szerepel. /: Árpád fejedelemnek Torhos fiától származó unokája: Thewl-Tevel-Thöl volt: / Brüstle, volt olasz plébános címzetes kananok, "Recenció" című művében, 1460 évről, a községről, mint "BYL" - "Bél" nevű uradalmi birtokról tesz említést: / innen kapta a jelenlegi "Pusztapél" nevű dülő is a nevét.:/

Az 1526-iki mohácsi vész utáni időkben, a község elpusztult, illetve magyar lakossága részben elmenekült. Ezeknek pótlásául a törökök horvát-szerbeket, /: köznyelven rácokat: / telepítették be. /: A község egyik uccájának ma is "Ratzergasse" a neve: /.

A török kiverése után özv. Döry Lászlóné szül. Kisfaludy, akkori földesuraság, 1712/13-ban a németországi Württemberg királyság és Baden nagyhercegség területéről 43 német családot telepítette le, kik a jelenlegi lakosságnak ősei.

Az 1715-iki népösszeírás szerint, volt a községben 5 magyar és 43 német család, kik összesen 420 köblös /: 1000-1200 öl: / szántót és 55 Kaszás /: 800^g-1000 öl: / rétet birtak. Ezen családok közül jobbágy volt 30., zsellér 18: / Magyar statisztikai Közlemények XII kötet, 1896. évi kiadvány "Magyarország népessége a pragmatika sanctio korában, 1720-1721" című mű: / Kircz István teveli igazgató tanító kutatásai alapján.

----- Mindenkor Tolnavármegyéhez tartozott, nemzetiségi neve nincsen

Ad 2. 1871 óta területváltozás nem történt. Ad 3. 1845 - 1847ben lett mezőváros
Ad 4. 1871 után nagyközség. Ad 5. Az 1742-től vezetett felekezeti /: r. kath. : / anyakönyvek és 1895 óta vezetett állami anyakönyvek szerint, mindig a teveli anyakönyvi kerülethez tartozott. Ad 6. Vosinszky szekszárdi volt apátplébános megállapítása szerint, a község nyugati oldalán levő, jelenleg Kálvária mester-

séges római őrdomb volt, ugyancsak nevezett régész szerint, a község északi részén fekvő ugynevezett " Sánc" , avar gyűrű.

B) A község földrajzi leírása.

1. A község (falu) és határának fekvése (a szomszéd falvaknak és távolságuknak megjelölésével).

A község határa síkság, dombos vagy hegyes vidék, erdős vidék-e?

A község magaslatai és vizei (folyó, patak, tó, nagyobb mocsarak).

2. A község területének nagysága:

Művelési ágak szerint:

3. Tartoznak-e a községhez önálló puszták vagy havasok (külön kataszteri részlet alatt felvett területek) és mi a nevük?

Vannak-e a község határával össze nem függő határrészek, hol, mely név alatt és mekkora a területük?

4. Vannak-e a békekötés folytán elszakított részek és ideiglenesen a község hatósága alá helyezett idegen határrészek, melyik községből valók és mely területük (kataszteri, esetleg más adatok alapján)?

A község vázlatos térképe csatolva négy db
nincs csatolva.

C) A község népességi viszonyai.

1. Mennyi a község lakossága?

A lakosság megoszlása, vallás szerint:

nemzetiség szerint:

2. A lakosság elhelyezkedése általánosságban, (belterületen, tanyákon vagy felváltva; lélekszám szerint megjelölve).

Vannak-e népesebb lakott helyek, telepek; a falutól milyen távol és mennyi a lélekszámuk?

3. A népesség zömének foglalkozása (földmivelés, ipar, bányászat, földmivelési vagy ipari napszám-kereset stb.).

4. Hány ház és hány lakásrész van a községben a házaadózási adatok szerint, külön feltüntetve az egyes pusztákat, különálló vagy odaosztott területeket.

A községben levő állami és más középületek.

Szomszéd községek: északon Hőgyész 12 km keleten Dörypatlan 8 km., délkeleten Kisdorog 4 km., délen Kovácsi 1 km., nyugaton Závod 4 km. és Mucsi 8 km.

Dombos erdőség nélküli vidék.
A teveli és Hidas patak.

3486

kat. hold (birtokivek adatai alapján).

2513 k. hold szántó, 262 k. hold rét (kaszáló),

150

379

k. hold szőlő (beültetett), k. hold

legelő, 6 k. hold erdő, k. hold

nádas, 175 k. hold terméketlen (ut, szikla, homok, mocsár, kőbánya).

Nem tartoznak.

Nincsenek.

Nincsenek

2129 lélek.

2100 r. kath., g. kath., 1 ref.,

4

ág. h. ev., 24 izr., egyéb

54 magyar, 2075 német, tót,

rutén, oláh, horvát,

egyéb.

Belterületen 2106
külterületen 23

Nincsenek.

Belterület 395 ház, 442 lakrészrel

Külterület:

1. Ujmalom 1 ház, 1 lakrész.
2. Pusztapéli csárda 1 ház, 1 lakrész.
3. Hoffling 1 ház, 1 lakrész
4. Lakatosmalom 1 ház, 1 lakrész.

Középületek : 1 r. kath. templom, és 2 kápolna, 1 zsidó imaház, 2 r. kath. iskola, 1 község háza.

II. A község szervezete, beosztása és közérdekü viszonyai.

A) Községi szervezet.

1. *Elöljárók.*
(Nem névszerint töltendő ki.)

Rendszeres tisztviselők és alkalmazottak.
(Kisközségben csak a székhely község lapján kell kitölteni.)

Napidíjas irodai alkalmazottak:

Szegődményes alkalmazottak:

A jegyzőség székhelye és távolsága:

2. *A községi képviselőtestület létszáma:*

Községi képviselő-választókerületek száma, elnevezése, hány tagot választ.

3. *Meg van-e bizva a község gyámhatósági hatáskörrel. Van-e gyámpénztára?*

Bíró. Törvény- (másod-) bírós. **10** esküdt,
(tanácsbeli). Pénztárnok. Közgým **1**

..... **2** jegyző, **1** segédjegyző, **1** orvos
..... **1** állatorvos, irodai alkalmazott,
..... pénztári alkalmazott, egyéb alkalmazott (utbiztos stb.) **1 forgalmazó ellenőr.**
.....

..... **2** kisbíró (küldőnc), **2** bába,
..... **2** éjjeli őr és **6** gazdasági alkalmazott.

..... **Helyben** km.

..... **12** virilista, **12** választott tag, **3-3** pót tag

..... A község **1** választókerületet alkot.

Igen , de gyámpénztára nincsen.

B) Általános közigazgatási beosztás.

4. *A vármegye székhelye és annak távolsága.*
(a község központjától, távolsági térkép adatai: szerint járható útvonalon):

A járás székhelye és távolsága: (ugyanugy) Országgyűlési (nemzetgyűlési) választókerület székhelye és távolsága:

Törvényhatósági bizottsági választókerület székhelye és távolsága:

..... **Szekszárd 27** km.

..... **Bonyhád 15** km.

..... **Bonyhád 15** km,

..... **Helyben** km.

C) Rendészeti igazgatás.

5. *A csendőrség és folyamőrség székhelye és távolsága:*

Van-e a községnek rendőri őrszemélyzete és hány tagból áll?

Van-e a községben toloncállomás?

Fel van-e ruházva az előljáróság cselédügyi bíráskodással (1876: XIII. t.-c.; 1907: XLV. t.-c.)

6. *A községi tűzoltóság szervezete:*

7. *Van-e a községnek jóváhagyott szabályozási terve?*

Van-e járdalerakási szabályrendelete?

..... **Kisvejké 8** km.

Van, **2** tag. Nincs.

Van. Nincs.

Igen

Hivatásos, önkéntes, (gyári stb.) tűzoltóság **2** tag.
Kötelezett tűzoltóság. **Tűzoltóság nincsen.**

Van. Nincs.

Van. Nincs.

D) Szociális igazgatás.

8. Körorvos székhelye és annak távolsága: **Helyben** km.
Hány magánorvos lakik a községben: **.....**
Községi bábák száma: **Kettő**
Körbába lakóhelye és annak távolsága: **.....** km.
Okleveles magánbábák száma: **.....**
Legközelebbi gyógyszertár hol van és milyen távol? **Helyben** km.
Legközelebbi közkórház hol van és milyen távol? **Szekszárd 27** km.
Van-e szegényház vagy más jóléti intézmény?
(Árvaház, gyermekmenhely telep) Van **egy** szegényház Nincs.
9. A gondozott szegények száma: intézeti ápolásban, **2** magán ápolásban.
Elhagyott gyermekek száma? **Nincsenek** gyermek.
10. Milyen a község ivóvize? **Jó**
Van-e artézi kutja vagy vízvezetéke?
Kutviz, folyóvíz, egészséges, ártalmatlan, jó. **Egy artézi kut, jó vízzel.**
Van-e csatornázása? **Nincsen.**
11. Korcsmák és vendéglők száma? **7** kocsma, **.....** vendéglő, **.....** kávéház.
Van-e szálloda, fogadó és hány? **Nincsen.**
Van-e községben közfürdő? **nincsen**
12. Van-e a község határában gyógyfürdő,
üdülő vagy nyaraló-telep és milyen távolságra? **Nincsen**
A fürdőtelep gyógyfürdővé van-e nyilvánítva?
..... **.....**

E) Törvénykezési beosztás.

13. Kir. törvényszék székhelye és távolsága: **Szekszárd 27** km.
Kir. járásbíróház székhelye és távolsága? **Bonyhád 15** km.

F) Pénzügyi beosztás.

14. Kir. pénzügyigazgatóság székhelye és távolsága: **Szekszárd 27** km.
Kir. adóhivatal székhelye és távolsága: **Bonyhád 15** km.
Kir. pénzügyőri szakasz, vámőrs, vámőrségi
kirendeltség, székhelye és távolsága: **Helyben** km.
Kataszteri felmérési felügyelőség székhelye és
távolsága: **Szekszárd 27** km.

III. Közművelődési viszonyok.

A) Közoktatásügy.

1. *Hány és milyen jellegű és fokozatu népiskola van a községben, (megjelölve a tantermek és tanerők számát: állami, közs., felekezeti isk., elemi, felsőbb népisk., polgári iskola stb.)*

Két r. kath. felekezeti iskola, 4 tanteremmel és 4 tanerővel.

2. *Középiskolák vagy más szakiskolák (iparostanociskola, gimn., reálgimn., reál iskola stb.) Azok jellege, tantermek és a tanerők száma:*

.....

3. *Óvodák jellege, száma és tanereje:*

Nyári menedékház van-e?

.....
Nyári menedékház van de jelenleg szünetel. Tevel -kovacsi községi levante egyesület.

4. *Testnevelés szervezete. Levente egyesületek:*

5. *Kir. tanfelügyelőség székhelye és annak távolsága:*

..... Szekszárd 27 km.

B) Vallásügy.

6. *Vannak-e a községben anyaegyházak és milyenek? Ha a község fiókegyházat alkot, hol van az anyaegyház és mily távol (bevett és elismert felekezetek szerint sorolandó fel.) A községbeli egyházak melyik püspökséghez, illetőleg egyházkerülethez tartoznak:*

Igen, r. kath. anyaegyház.

Izraelita anyakönyvi terület székhelye és távolsága:

Ág .evang. Kéty 8 km.
Ref. Bonyhád 15 km.

Bonyhád 15 km.

7. *Van-e a községnek kegyuri joga, vagy Canonica visitation alapuló, vagy a hívők helyett átvállalt kötelezettsége és mily teherrel jár?*

Csak canonica visitation alapuló párbér fizetésére van kötelezve.

8. *Az egyházi adózás rendszere. Felekezetek szerint: (párbér és egyénekenként időről-időre kivetett adó stb.)*

Párbér és szükség szerinti hitközségi /: iskolai :/ adó.

Milyen egyházi szervezetek vannak még a községben? (Bevett és elismert felekezetek szerint.)

.....

9. *Van-e r. kath. egyháztanács? Esetleg az egyházközség ügyeit az iskolaszék vagy a képviselőtestület intézi-e.*

A r. kath. iskolaszék intézi.

C) Kulturális intézmények.

10. *Muzeum, könyvtár vagy hasonló intézmény?*

Könyvtárak: Kasinó-, Polgári kör, és Kereskedők és Iparosok körének könyvtára csak a tagok részére.

11. *Műemlék, természeti emlékszobor, honvédemlék vagy elesett hősök emléke?*

Nincsenek.

12. *Van-e állandó vagy időszakos színház, műkedvelő előadások stb. Mozgóképek.*

Van időszakos színház, mozi és műkedvelő előadások.

Kulturális egyesületek.

13. *Gazdakör, kaszinó, dalosegyelet, munkás-egylet, egyéb kulturális egyesületek (névszerint felsorolva.)*

1. Teveli Kasinó
2. Teveli Polgári Olvasó Kör
3. Teveli Kereskedők és Iparosok Köre
4. Teveli és Kovacsi-i Földművesek köre

IV. Forgalmi és gazdasági viszonyok és igazgatás.

A) Közlekedésügy.

1. A község forgalmi helyzete. Fő közlekedési vonala (országut, megyei út, annak elnevezése, esetleg a községtől való távolsága). A község határában fekvő hidak, kompok, révek stb.

2. Vasuti összeköttetése, fő- vagy mellékvonalak, van-e vasuti állomása, mi az elnevezése, megállóhelye, marha és egyéb rakodóhelye? Ipari és kisvasutak. Közuti vasutak.

Hajóösszeköttetés, a község mentén vagy attól mily távolságra, melyik folyón, hol a hajó állomás?

Van-e posta, távirda, távbeszélő állomása?

3. Melyik községi közlekedési utvonálhoz járul hozzá a község?

Községi (közvilágító) utak hossza?

Van-e kövezet-vámszedési joga.

B) Földművelésügy.

4. Birtokviszonyok. Nagybirtokok (1000 holdon felül) száma és terjedelme tulajdonosok szerint. Középbirtokok száma és terjedelme. (100—1000 hold) Kis és törpebirtokok átlagos kiterjedése. A község gazdasági jellege a lakosság zömének foglalkozása szerint:

5. Művelési rendszer. Van-e nyomásos gazdálkodás. Szervezve van-e a birtokossági tanács?

Van-e közös legelő? Hány és mily terjedelmű?

Van-e külön szervezete (legeltetési társulat)?

Van-e legelő-rendtartás?

Van-e közös erdő? Van-e szervezete?

Erdőgondnokság székhelye és annak távolsága.

Van-e hegyközség, hány és mily terjedelmű, (elnevezésük szerint) és melyik borvidékhez tartozik.

6. Van-e községi faiskola, mily terjedelmű?

Be van-e ültetve?

Főközlekedési vonala a községen keresztül vezető bonyhád- hógyészi községi közlekedési /: vicinális :/ ut.

Hidak, kompok, révek stb. nincsenek.

Nincsen, vasuti állomása Szakály-Hógyész, 15 km.

Nincsen.

Van posta és távirda.

A bonyhád- hógyészihez, zomba-csibrákhoz, tevel-lengyelihez, és tevel- kisdoroghoz.

28 km.

Igen. — Nem.

Nagybirtok és középbirtok nincsen.
A kis és törpe birtok átlaga 5 k. hold

mező- vagy erdőgazdaság, szőlőművelés, kertészet stb.

Nincsen.

Van, 363 k. hold, három nagy és több kisebb darabban.

Legeltetési társulat most van alakulóban

Még nincsen.

Van, új ültetés /:kopár terület befásítás, megalakult szervezettel.
Szekszárd 27 km.

Nincsen.

Van 994 öl, be van ültetve.

7. *Vízrendező és hasznosító társulat.* Annak székhelye. Vannak-e vízhasználatok (malom stb. vagy más ármentesítő intézmények és milyen)?

Az illetékes kultur- vagy folyammérnökség székhelye:

Társulatok nincsenek, négy vizi malomnak van vízhasználati jogositványa,

..... Szekszárd 27 km.

8. *Állattenyésztési viszonyok.* Állatok száma: 126 ló, 1237 szarvasmarha,
a tenyészállatok száma,

uralkodó tenyésztési irány:

..... 941 sertés, 1080 juh
A bonyhádvidéki szarvasmarha tenyésztés.

Körállatorvos székhelye és annak távolsága.

..... Helyben km.

Ipar és kereskedelem.

9. *A község állandó piaca hol van?* (helyben vagy mely községben, milyen távol).

Helyben, továbbá Bonyhád 15 km. és részben Hőgyész 12 km.

Hova gravitál a község?

Bonyhád felé.

Vannak-e a községben vásárok, országos, heti vásárok, hányszor és milyen (kírákó, állatvásár, stb). Kié a vásártartás joga?

Igen, három országos kírákó és állatvásár.
a vásárok a község.

Mérték- és hordó-hitelesítő hivatal székhelye:

Szekszárd.

10. *A községbeli kereskedések száma és jellege.*

3 vas és fűszer-, 3 vegyes-, 1 rőfös és rövidáru-, 1 fa és deszka-, és 1 kékfestőáru kereskedés.

Hitel és pénzüintézetek száma és alaptőkéje (felsorolva).

Szövetkezetek száma és jellege (névszerint).

Hangya fogyasztási és értékesítő, és tejértékesítő szövetkezet.

Iparosok szakma és foglalkozási ágak szerint.

Szabó 12, takács 4, téglagyáros 1, asztalos 4, pék 1, bognár 2, cipész 7, alkusz és ügynök 6, ács 8, kékfestő 1, kalapos 2, szíjgyártó 1, bádogos 1, kőműves 5, esztergályo 1, műszövő 2, mészáros 4, borbély 5, kádár 1, női szabó 2, kovács 4, gyapju kártoló 1, molnár 4, szikvizgyáros 1, harisnyakötő 2, órás 1, művirágkészítő 1.

Van-e a községben ipartestület?

Ipartestület nincsen. Téglagyár 15 munkással
Szekszárd 27 km.

11. *Gyárak, ipartelepek és azok átlagos nagysága* (hajtóerő és munkáslétszám szerint felsorolva).

Az illetékes iparfelügyelőség székhelye és távolsága:

..... Szekszárd 27 km.

Ker. munkásbiztosító pénztár székhelye és távolsága:

12. *Magánkezelésben álló közművek:*

Nincsenek.

Közvilágítás, jéggyár stb.

13. *Bányák száma és jellege.*

Nincsenek.

Állandó bányüzem nagysága, hajtóerő és munkáslétszám szerint.

14. *Háziipar és annak jellege.*

Nincsen,

V. Községi vagyon és háztartás.

1. A község tulajdonát képező középületek és helyiségek száma.

Hivatalos célokat szolgáló épületek (jegyzői, orvosi, tanítói lakás: a házak, a lakások és azok lakrészeinek száma).

A körjegyzői, körorvosi lakás, a székhely község vagy a községek közös tulajdona-e (csak székhely községben töltendő ki)?

2. A község tulajdonát alkotó ingatlan vagyon

Mennyit kezel házilag, haszonbérileg, kishaszonbérletben?

Jegyzők és alkalmazottak földjavadalma (az állások szerint felsorolva). Mily kiterjedésű.

Melyek a lakosság hasznára szolgáló ingatlanok (legelő, erdő, kavics, homokbánya stb.)

Községi közüzemek (a község tulajdonában) világító és vízművek stb.

3. Egyéb vagyon és értékek. Hasznos jogok. Községi takarékpénztár. Községi korcsma stb.

4. A községre kivetett egyenes adók összege:

5. Fel nem sorolt más községi és közjöveldelmek.

Községháza, jegyzői lak, papi lak, kántor lakás, 2 iskola, összesen : 34 helyiséggel.

Orvosi lakás 10 helyiséggel.

Orvosi lak a köré, a többi középület kizárólag a községé.

15 kat. hold szántó és rét, 6 hold

11 legelő, 1 kat. hold erdő,

egyéb 111 hold /: utak, vizmosás stb.:/

Az egészét haszonbérileg.

Főjegyzői javadalom 10 k. hold, adóügyi jegyzői javadalom 3 k. hold.

Az urbéresk tulajdonát képező közös legelő.

Nincsenek.

Vadászati jog, vásár jog.

Földadó 10.315 a. K 80 f. Házadó 4761 a. K

68 f. Ált. kereseti adó 3656 K --- f. Társulati adó

4 K 50 f. Vagyon- és jöv.

adó 3298 K -- f.

Fogyasztási adó 3919 K 87 Fill.

Italmérési illeték 596 K

Forgalmiadó jutalék 1118 K.

Közmunkaváltság 1160K, Községi póttadó 4745 K

VI. Mily feladatok megoldása volna a legszükségesebb a községben?

A bonyhád - hógyészi községi közlekedési utnak, melyre Tolnavármegye törvényhatósága, 1926 évi közuti költségvetésében, már 400.000.000 koronát előirányzott, esetleg Állami támogatással való, mielőbbi kiépítése -- A szinte már lakhatatlanná vált, községházának újbóli építése, a községben távbeszélő állomás létesítése.

A község pecsétjének lenyomata:

Nagy István
Községi (kör-) jegyző.

Tevel község vázlatos térképe.

